

Muistio

Keskustelukahvila 28.1.2013

Rovaniemen uuden ajan sosiaali- ja terveystalvelut

- o Kaupunginjohtaja Esko Lotvonen, Rovaniemen kaupungin toiminnan kehittämistarpeista
- o Sosiaali- ja terveysjohtaja Markus Hemmilä, hankkeen tausta ja tavoitteet ja toteuttamistapa

Paikalla oli yhteensä 35 henkilöä – työntekijöitä, kuntalaisia ja palveluiden käyttäjiä.

Lähtökohtia

Rovaniemen kaupunki on aloittanut koko valtuustokauden kestävä projektin, jonka tarkoituksena on kehittää uuden ajan sosiaali- ja terveystalveluita. Perusturva yhdessä päivähoidon kanssa kattaa kaupungin käyttömenoista n. 70 %, jolloin niihin kohdistuvilla toimenpiteillä on merkittävä rooli kaupungin talouden tasapainottamisessa. Rovaniemen kaupungin perusturvan kustannukset ovat olleet yli keskiarvon kuntien keskiarvon ja hankkeen tavoitteena on tuottaa vaikuttavia palveluja nykyistä pienemmillä resursseilla ja kustannuksilla. Palvelut ja niiden suhde resursseihin ovat siis muuttamassa. Syksyllä 2012 Rovaniemen kaupunginhallitus ja valtuusto tekivät päätöksen uuden ajan sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämishankkeesta ja nyt kevään 2013 aikana tarkoituksena on saada aikaan sisällysluettelo niille asioille, mihin muutosprosessissa pitää kiinnittää huomiota. Työskentelyaikaa on tässä vaiheessa toukokuun loppuun saakka.

Palvelujen käyttäjät on otettava mukaan suunnittelemaan palveluja ja tarkoituksena on löytää parhaat toimintamallit. Kehittämistyössä tarvitaan yhdessä tekemistä ja kansalaisten aktiivista osallisuutta. Asiakkaiden ja kansalaisten avulla kehittämisessä on mahdollisuus päästä käsiksi konkreettisiin asioihin ja asiakaslähtöisiin palveluihin. Myös viranhaltijat otetaan mukaan kehittämistyöhön.

Uudenajan sosiaali- ja terveystalveluja tullaan kehittämään ikäryhmittäin.

Haasteita, kommentteja ja keskustelua

Palveluihin liittyvät tarpeet ovat lähes rajattomat, mutta resurssit aina rajalliset. Hankkeessa on tarkoitus siirtää painopistettä korjaavasta palvelusta ehkäisevään, mutta kaikille ei välttämättä tule avopalvelua nykyistä helpommin. Rovaniemen kaupungin laajuus jo asettaa omat haasteensa palvelujen tasapuoliselle tarjoamiselle. Esimerkiksi kotipalvelun tarve on iso, mutta harva saa tätä palvelua kunnan syrjäisemmällä alueella.

Aluelautakunnat voivat toimia palvelujen järjestämisessä voimavarana. Aluelautakunnat kuuntelevat omien alueidensa tarpeita herkillä korvalla, jolloin palvelut ovat paremmin kohdennettuja ja taloudellisia.

Vanhusten yksinäisyys on iso ongelma. Leipää ja puuroa on vielä helppo tarjota, mutta yksinäisyyden vähentäminen on vaikeammin ratkaistavissa.

Ehkäisevien ja korjaavien palvelujen välille tarvitaan myös kevyen hoidon yksiköitä. Avopalvelut eivät sovi kaikille eivätkä kaikkiin tilanteisiin. Kaikki tarvitsevat eivät tällä hetkellä pääse osastohoitoon. Monilla nuorilla aikuisilla olisi tarve tiiviille tuelle, mitä ei tällä hetkellä ole saatavissa. Psykiatriseen kuntoutukseen tarvitaan lisää resursseja.

Asiakkaiden kulkeminen ja liikkuminen tulee ottaa entistä paremmin huomioon kehitettäessä palveluja. Liikuntaesteisillä on vaikea liikkua nykyisissä virastoissa ja parkkipaikkoja on aivan liian vähän. Suunnitteilla on klinikkabussitoiminta ja pohdinnan alla on mitä palveluja bussin avulla voitaisiin toteuttaa.

Palvelusetelit toisaalta hyvä ratkaisu, mutta kaikkein köyhimmillä ei ole varaa maksaa omavastuuosuuksia. Köyhimmät elävät syrjäkylillä, missä palveluja ei ole saatavilla, jolloin liikkuminen palveluiden pariin vaatii resursseja tai heidät joudutaan siirtämään keskuksiin kalliilla kustannuksilla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää etäisyyksiin ja ikääntyviin ihmisiin syrjäkylissä.

Pitkät etäisyydet aiheuttavat myös sen, että esimerkiksi kotipalvelulla ei ole mahdollista käyttää riittävästi aikaa asiakkaiden luona.

Kokonaistaloudellisuus palvelujen tuottamisessa unohtunut, kun esimerkiksi työttömiä ei palkata kylätalkkareiksi. Kokonaisuudet tulisivat pystyä hahmottamaan entistä paremmin, mikä edellyttää eri hallintokuntien yhteistä toimintaa. Sektoreiden rajapinnat ovat tärkeitä. Myös yhteistyö sairaanhoitopiirin, KELA:n ja koulutus kuntayhtymän kanssa on tärkeää. Tarkastelun alle on otettava kaikki käytettävissä olevat resurssit ja ne on otettava välittömästi käyttöön.

Lähi-terveyskeskuspalveluja ei olla kokonaisuudessaan siirtämässä sairaalaan yhteyteen. Toimintoja voidaan tuki jakaa kaupungin eri alueille.

Vanhusten asumisessa ja asumiseen liittyvän tuen tarjoamisessa on yhteistyö Vertaiskotiyhdistyksen kanssa tärkeää.

Miehet pitäisi pystyä haastamaan entistä paremmin vapaaehtoistyöhön, mikä voisi toimia osaratkaisuna myös miesväestön yksinäisyyteen liittyvissä ongelmissa.

Ostopalvelut ovat vaikea kysymys sosiaali- ja terveyspalveluissa. Johtaminen ja hallinta on tärkeä huomioida, jopa niin ettei ostopalveluihin tarvitsisi turvautua. Kaupungin palvelustrategiassa otetaan huomioon sekä oma tuotanto että ostopalvelut, joiden kesken täytyy löytää sopiva balanssi. Eri tavalla tuotettuja vertaillaan jo nyt.

Ongelmat muuttuvat entistä haastavimmiksi ja kustannukset. Erityisesti nuorten ongelmiin on saatava ratkaisuja. Nuorten pahoinvointi, työttömyys ja syrjäytyminen ovat kasvussa. Monet-projektissa käydään läpi pitkäaikaistyöttömät läpi henkilökohtaisesti.

Lääkäripalvelut ja niiden saatavuus puhuttaa ihmisiä. Lääkäreihin ja päivystyspalveluihin on vaikea saada yhteyttä. Uitto-tiimissä ostolääkäripalveluja koskevaa sopimusta on jatkettu heinäkuulle. Palvelut kilpailutetaan uudelleen, mikä omia lääkäreitä ei saada rekrytoitua. Päätöksenteossa on laajalti ollut tahto, että lääkäripalvelut tuotettaisiin omina palveluina. Läkäreitä ei ole ollut saatavilla. Läkäreiden pysyvyys on myös suuri haaste.

Erityisenä haasteena palvelujen toteuttamisessa on kokonaisvaltaisuus, missä huomioidaan yksilölliset palvelutarpeet. Kaikki asiat eivät vaadi laajaa strategiaa vaan ovat pienin toimin korjattavissa. Toiminnan on kuitenkin oltava strategian mukaista. Asiakasnäkökulma on erittäin tärkeää. Motivoituneet työntekijät jaksavat kuunnella asiakkaitaan.

Muistiinpanoja kirjasi kehittäjäsosiaalityöntekijä Pekka Ojaniemi